

7. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 № 911-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=293078&cat_id=2963.
8. Anthony G. Hopwood. Accounting as Social and Institutional Practice. – Cambridge University Press, 1994.
9. Accounting, organizations & institutions: Essays in honor of Anthony Hopwood. Edited by Christopher S. Chapman, David J. Cooper, and Peter B. Miller. Oxford: University press, 2009. – 441 p.
10. Burchell, S., Club, C., Hopwood, A.G., Hughes, J., and Nahapiet, J. The roles of accounting in organizations and society // Accounting, Organizations and Society: Pergamon Press Ltd, 1980. – Vol.5, No. 1. – pp. 5–27.
11. Charles T. Horngren. Marketing of accounting standards. Journal of Accountancy (October 1973.) Horngren. p. 61–66.
12. Ross L. Watts and Jerold L. Zimmermann. Positive accounting theory: a ten year perspective The accounting review, vol.65, №1, pp. 131-156.
13. Ross L. Watts, Jerold L. Zimmermann. The demand for and supply of accounting theories: the market for excuses The accounting review. - vol. liv №2, April 1979. P.273-305.
14. Waymire G. Accounting as an evolved economic institution. / Gregory Waymire, Sudipta Basu. // G. Waymire, S. Basu // Emory University school of Law. Law&Economics Research paper Series. Research paper №08-33. – p. 151-159.

УДК 657

Задорожний З.-М.В.,

д.е.н., професор, проректор з наукової роботи,
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Інтеграція України у світову глобалізаційну економіку вимагає реформування вітчизняної облікової системи, яка є основою інформаційного забезпечення зовнішніх інвесторів вітчизняних підприємств. Нові вимоги перед обліком ставлять також власники та працівники менеджменту підприємств і зовнішні користувачі облікової інформації.

Одним із шляхів реформування обліку в Україні є удосконалення законодавчої і нормативної його бази. Дискусійні і проблемні питання реформування законів України, нормативних та інструктивних документів, пов'язаних із організацією, методологією та методикою обліку, у своїх працях розглядали такі вітчизняні науковці як К. В. Безверхий [1], С.Ф. Голов [2,3], Г. Г. Кірейцев [4], Т. О. Каменська [5], С.О. Левицька [6], С. Ф. Легенчук [7], В. Б. Моссаковський [9] та інші. Однак на сьогодні ще не всі питання, які вони піднімали у своїх роботах є вирішеними. Названі причини зумовлюють актуальність обраної тематики.

Основними законодавчими та нормативними документами, що регулюють бухгалтерський облік в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року з подальшими змінами (далі Закон про бухгалтерський облік) [8] та Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Протягом 2000-2012 р.р. до Закону про бухгалтерський облік дев'ять разів вносилися зміни з різних причин. Основною з них є перехід на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності публічних акціонерних товариств, страховиків, банків, а також підприємств, які проводять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

У Законі про бухгалтерський облік вимагають уточнення окремі його статті. Так, зокрема, у п.1. ст.12-1 зазначено, що для складання фінансової звітності застосовуються міжнародні стандарти, якщо вони не суперечать цьому Закону та офіційно оприлюднені на веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики. Якщо проаналізувати зміст міжнародних стандартів фінансової звітності, то можна зробити висновок, що у них визначення окремих термінів трактується не так як у Законі про бухгалтерський облік. Зокрема, до таких термінів можна віднести «економічна вигода», «облікова політика», «фінансова звітність».

Після набуття чинності НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9] змінилась назва і структура окремих форм фінансової звітності. Так, зокрема, Баланс є одночасно Звітом про фінансовий стан, а Звіт про фінансові результати – звітом про сукупний дохід. У Законі про бухгалтерський облік наводяться ще старі назви форм фінансової звітності – Баланс і Звіт про фінансові результати. З метою ліквідації цієї неузгодженості, яка може призвести до певних непорозумінь на практиці, необхідно внести зміни у відповідні статті Закону, які б передбачили нові назви форм фінансової звітності – Баланс (Звіт про фінансовий стан) і Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).

Іншим недоліком Закону про бухгалтерський облік є зміст п.1 Прикінцевих положень, де ведеться мова про контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність і відповідальність за допущені помилки при веденні обліку. На наш погляд, вони є занадто узагальненими. Відсутність конкретизації у цих статтях часто призводить на практиці до безвідповідальності зі сторони облікових працівників, які підміняють ведення бухгалтерського обліку податковими розрахунками, оскільки за допущені помилки в останніх передбачена суттєва як адміністративна, так і кримінальна відповідальність.

Одним із нормативних актів як результат чергового етапу реформування вітчизняної облікової системи є Наказ Міністерства фінансів України №73 від 07. 02. 2013 р., яким затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Його прийняття призвело до відміни перших п'яти П(С)БО та кардинальної зміни структури фінансової звітності. Детально проаналізувавши цей стандарт, можна дійти висновку, що у ньому так само як і у Законі про бухгалтерський облік є низка дискусійних моментів. Вони пов'язані із визначенням окремих термінів та структурою фінансової звітності. Так, зокрема, у Загальних положеннях стандарту окремі питання виникають до обґрунтованості визначень термінів «звичайна діяльність», «інший сукупний дохід», «національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку», «фінансова діяльність».

Окремими додатками до НП(С)БО 1 подані нові форми фінансової звітності. Зокрема, у додатку 1 наведені форми і склад статей Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Звіту про рух

грошових коштів (за прямим методом), Звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом) і Звіту про власний капітал. Проаналізувавши структуру вищезазначених форм фінансової звітності можна зробити висновок, що вона вимагає вдосконалення. Перш за все, це відноситься до структури балансу. Так, зокрема, при його побудові не завжди дотримані принципи розміщення статей активу в порядку зростання степені їх ліквідності, а статей пасиву – в порядку зростання вимоги до погашення заборгованості. Саме ці принципи використовуються на підприємствах, які використовують європейську континентальну модель обліку. Набуття Україною статусу асоційованого члена європейського союзу вимагає внесення певних змін в облікове законодавство, нормативні, інструктивні документи, пов'язані із структурою і поданням фінансової звітності суб'єктами господарювання відповідно до вимог Директиви 2013/34/ЄС.

Отже, необхідно переглянути Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» щодо узгодження його з новою вітчизняною нормативною базою, міжнародними стандартами, Директивою 2013/34/ЄС щодо покращення змісту окремих термінів, наведених у ньому. Також потрібно уточнити український переклад міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності з метою ліквідації викривлення їх змісту, що на практиці призводить до певних непорозумінь.

Література

1. Безверхий К. Зміни до деяких вітчизняних нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку: новації сьогодення або вимоги часу / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – №3. – С. 21-23.
2. Голов С. МСФЗ в Україні: шляхом спроб і помилок / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 3. – С. 3-12.
3. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3-17.
4. Каменська Т. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 2. – С. 39-43.
5. Легенчук С. Погляд на реформу національної системи бухгалтерського обліку: ефект когнітивного дисонансу / С. Легенчук, Д. Лозинський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №8. – С. 22-26.
6. Левицька С. Економічна вигода як оцінка доходу в бухгалтерському обліку: методичні та організаційні підходи до визнання / С. Левицька, О. Осадча // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – №5. – С. 20-27.
7. Моссаковський В. Необхідність інтеграції звітної інформації / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – №8. – С. 3-9.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=367055&cat_id=293533
10. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – на 01. 01. 2014 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>